

Verloren archieven over Kindertransport zijn terug

Marcel Vink

Amsterdam ■ In Israël zijn historische archieven gevonden die verloren waren gewaand. De documenten geven meer informatie over het Kindertransport naar onder andere Nederland, net voor de Tweede Wereldoorlog, om aan het fascisme te ontsnappen.

Het Kindertransport is de georganiseerde actie om Joodse kinderen weg te halen uit regio's die inmiddels onder het naziregime vielen in de periode voorafgaand aan de oorlog, zodat ze aan de dreiging konden ontkomen.

Met het gevaarlijke vervoer werden vele duizenden kinderen gered. Velen vonden hun weg naar Nederland, maar er kwamen ook kinderen terecht in Groot-Brittannië, Frankrijk, België, Zweden en Zwitserland. Een deel van de kinderen kwam in ons land later alsnog om tijdens de oorlog, wat ook in Frankrijk en België gebeurde.

Het Kindertransport is een van de meest opmerkelijke verhalen uit de jaren vóór de Tweede Wereldoorlog. De duizenden Joodse kinderen vluchtten voor het opkomende fascisme in Europa, voordat de landsgrenzen werden gesloten.

Er was altijd gedacht dat details over hun reis door Nederland verloren waren gegaan, maar een onderzoeker van de Nottingham Trent University in het Engelse Nottingham heeft gegevens hierover toch ontdekt, en inmiddels gepubliceerd, zo meldt de BBC.

Gegevens

De gegevens werden in Israël ontdekt door universiteitsonderzoeker Amy Williams. Ze werden gebruikt door grensbeambten in Nederland en bevatten de namen van bijna alle kinderen die met het Kindertransport naar Nederland en het Verenigd Koninkrijk vluchtten.

Het gaat om maar liefst 9.000 kinderen, in meer dan 90 treinen, tussen december 1938 en augustus 1939. De gegevens behelzen onder meer de namen van de kinderen, hun huisadressen, geboortedata, namen van hun ouders en begeleiders, transportnummers en vertrekdata.

De documenten werden ontdekt in de archieven van Yad Vashem, de officiële staatsinstelling van Israël in Jeruzalem voor het herdenken van de Joodse slachtoffers van de

In Hoek van Holland staat dit monument ter nagedachtenis aan de Kindertransporten.

FOTO ANP/HH

„
Mijn eerste
reactie was:
dit is echt
gebeurd, ik was
er echt bij

Holocaust en de redders van Joden. Williams, een freelance onderzoeker, vond de bijzondere documenten. Ze werkt nu samen met emeritus hoogleraar Bill Niven om de feiten te verzamelen en de lijsten openbaar te maken.

„Sinds ik tien jaar geleden met mijn onderzoek naar het Kindertransport begon, werd mij herhaaldelijk verteld dat er geen lijsten bestonden van kinderen die naar Groot-Brittannië en Nederland reisden”, legt ze uit aan de BBC. „Dankzij deze lijsten kunnen duizenden mensen hun familieverband reconstrueren en meer te weten komen over het leven van hun grootouders en overgrootouders voordat de verschrikkingen plaatsvonden.”

„Veel van de personen die met Kindertransport mee gingen en nog in leven zijn, waren zo jong dat ze zich hun reis niet kunnen herinneren. Zij zullen voor het eerst te weten komen hoe ze de oorlog ontvluchtten om een nieuw leven te beginnen in Nederland en het Verenigd Koninkrijk.”

Overlevende Hanna Zack Miley (92), die nu in Arizona in Amerika woont, reageerde opgetogen op de unieke vondst. „Het dreunt nog steeds na dat ik mijn gegevens op de Kindertransportlijst kan zien. Het verleden heroveren is een voortdurende reis voor mij. Mijn eerste reactie was: dit is echt gebeurd, ik was er echt bij.”

Ze zegt te worden 'getroost' door een nieuw gevoel van verbondenheid met de geschiedenis.

Kunstschilder

Twee maanden geleden overleed de Brits-Duitse kunstschilder Frank Auerbach, op 93-jarige leeftijd. Ook hij werd preventief weggevoerd. Zijn ouders stuurden hem in 1939 met een kindertransport naar het Verenigd Koninkrijk om aan de nazi's te ontkomen. De Joodse Auerbach – die wordt gerekend tot een van de grootste Britse naoorlogse schilders – werd geboren in Duitsland, maar woonde uiteindelijk tot zijn zestiende in een kostschool in Kent. Zijn ouders werden allebei in Auschwitz vermoord.

Tijdens de oorlog waren er ook kindertransporten, maar dan naar onder andere Sobibor. Zo werden ruim 80 jaar geleden 1.300 kinderen vanuit Kamp Vught naar het vernietigingskamp vervoerd. Behalve hen ondergingen 1.700 ouders hetzelfde tragische lot.

Deze gruwelijke transporten, 6 en 7 juni 1943, worden jaarlijks herdacht. In 1999 werd het kindermemorial in Kamp Vught onthuld. In vernietigingskamp Sobibor in Polen kwamen velen om het leven.